

Medlemsblad för:

Svensk Lettiska Föreningen

Nr 1 (12) 1998, februari

Ordförande: John Crafoord, telefon 08-759 08 19

Redaktion: Rune Bengtsson, Bäckgårdsvägen 39 I, 143 41 Vårby

telefon: 08-740 42 53, 782 26 37, fax 782 26 41, e-post: rune.bengtsson@prv.se

Postgiro: 94 86 93-7 Medlemsavgift: enskild 150 kr, organisation 500 kronor.

Kallelse till årsmöte

Svensk-lettiska föreningen håller årsmöte torsdagen den 2 april 1998

på Polska institutet, Villagatan 2, Stockholm.

Sedvanliga årsmötesförhandlingar hålles klockan 18.00

Därefter blir det servering till självkostnadspris.

Klockan 1900 har vi en programpunkt på temat

"Säkerhetspolitik kring Östersjön".

Styrelsen hälsar alla hjärtligt välkomna.

Remissyttrande på departementsskrivelse

Svensk-lettiska Föreningen har, tillsammans med våra systerorganisationer mot Estland respektive Litauen angivet ett yttrande över departementsskrivelsen " att utveckla ett grannlandssamarbete". Skrivelsen handlar om hur inriktningen av samarbetet mellan Sverige och övriga länder kring Östersjön skall se ut under de närmaste åren. Vårt yttrande har hittills bl. a. lett till att ordförandena i de tre föreningarna gemensamt haft samtal med UD om hur ideellt arbetande organisationer kommer in i sammanhanget. Vi lär få tillfälle att återkomma i frågan.

Skor till Lettlands skolbarn

Som vi rapporterade i förra medlemsbladet startade vår ordförande före jul en insamling av skor till Lettlands skolbarn i samarbete med Skobranschen och Baltikum-hjälpen. Resultatet av insamlingen kring julhelgen var över 1000 par skor. Mycket välkomna då inte sällan barn i skolåldern i Lettland inte kan gå till skolan helt enkelt därför att de inte har några skor.

Svensk-Litauiska föreningen på internet

Sedan några veckor tillbaka har vår systerförening, Svensk-Litauiska Riksföreningen en egen hemsida på internet med information om föreningen, kalendariet och flera länkar till andra intressanta platser om Litauen och övriga Baltikum. Hemsidan hittar man enligt följande:

- Gå till: <http://www.ballad.org/>
Klicka på: Networks
Klicka på: Association Sweden-Lithuania (en presentation enligt Ballads standard)
Klicka på: The National Swedish -Lithuanian Society och du är vid målet.
Redaktör för hemsidan är Pär Lindström.
-

Föreningen anmäler Rapport till Granskningsnämnden för radio och tv

Det var inte mycket som rapporterades i svenska medier från Östersjömötet i Riga i slutet av januari. Vad det beror på kan man bara spekulera om. Kanske präglades mötet av större samstämmighet än förväntat. Det är naturligtvis mer säljande att rapportera om konfrontation och konflikt än om fredligt framåtskridande. För att ändå på något sätt motivera journalisternas närvaro i Riga, valde Rapport att den 24 januari ta upp ämnet "den ryska befolkningens situation i Lettland". Som utgångspunkt valdes ett uttalande av den Ryske premiärministern Tjernomyrdin i frågan. För att illustrera problemet, visades en intervju med en äldre rysk kvinna i Riga som var tilldelad en undermålig slumbostad. Kopplingen till Tjernomyrdins uttalande var i högsta grad oklar. Var hon fattig och tilldelad slumbostad på grund av att hon var ryska? Självfallet hade man kunnat leta fram en lettisk familj med motsvarande bostadsförhållanden. Detta inslag föranledde föreningen att anmäla inslaget till Granskningsnämnden för radio och tv. Återstår att se vad nämnden beslutar i ärendet. Minst ytterligare en anmälan hade kommit in mot samma inslag.

Rune Bengtsson

Nytt östersjöprojekt

Svenska Dagbladet hade den 24 februari följande notis:

" Ett nytt samarbete mellan sex länder i Östersjöregionen blev klart på söndagen. I Malbork i Polen skrev politiker från Blekinge, Kalmar och Kronobergs län under det nya avtalet för samarbetsorganet, Euroregion Baltic. Tanken är att länderna tillsammans ska driva projekt inom bl. a. miljö, turism, näringsliv, brottsbekämpning och jämställdhet. Projektet ska delvis finansieras med EU-medel. Polen får ordförandeskapet i det råd som ska bildas i veckan. Förutom de tre svenska länen deltar Bornholm i Danmark, fyra län i Polen, Kaliningrad i Ryssland, Klaipėda-regionen i Litauen samt Liepaja-regionen i Lettland skriver Barometern".

Baltiskt Kulturcentrum på Hässelby slott

Torsdagen den 23 april invigs det baltiska kulturcentrat vid Hässelby slott i Stockholm. Invigningen ingår som en punkt i kulturhuvudstadsåret. Var observanta på information i pressen angående aktiviteter vid Hässelby slott i samband med invigningen.

Lidingö-Saldus vänortsförening månadens förening i Lidingö

Lidingö kulturnämnd har utsett Lidingö-Saldus vänortsförening till månadens förening. Föreningen firar i år sitt femårsjubiléum och kommer att presentera sin verksamhet på en fotoutställning på Lidingö stadsbibliotek i Lidingö centrum. Utställningen pågår under april månad.

Semestra på en bondgård eller en fiskeby

Nu äntligen har det kommit ut en broschyr med attraktiva erbjudanden till den som önskar ägna semestern åt att resa runt i Lettland eller vistas på t. ex. en bondgård eller i en fiskeby. Turistbyrån Lauku celotajs (landsbygdsresenären) har sammanställt en broschyr med cirka 150 adresser till uthyrare spridda över hela landet. Rum eller sommarhus kan hyras på orter utmed Östersjökusten från gränsen mot Litauen i söder till gränsen mot Estland i Norr, i inlandet utmed floderna Daugava eller Salaca, i naturreservatet i nordvästra Kurzeme eller i det Lettiska Schweiz, det vill säga i Siguldatrakten och i det natursköna Latgale.

Utbudet är stort och varierat och kan tillfredsställa de flesta önskemål. Här finns också adresser till semesterbyar, campingplatser och hotell i flera småstäder. Broschyren är trespråkig, texten är på lettiska, engelska och tyska. Varje adress presenteras med fotografi på huset och har uppgifter om standard (som kontrolleras av byrån), kommunikationer och priser. Priserna ligger på cirka 100 svenska kronor per person och dygn, inklusive frukost. Broschyren heter Atputa laukos

(country holidays) på engelska och kan beställas från Lauku celotajs, Kugu iela 11, Riga LV-1048, Lettland eller fax +371 783 0041.

Maija Grinbergs

Senaste nytt från Livslust

Föreningen har nyligen fått senaste nyhetsbrevet från stiftelsen Livslust, vilka driver ett ungdomshem i Aizupe utanför Tukums. Bland nyheterna finns information om en resa till Lettland för att studera verksamheten på hemmet. Resan är planerad till 7-10 maj i år och ytterligare upplysningar kan få direkt från Elisabeth Melin, telefon 08-767 70 54 eller Pär Lindsröm telefon 0470-~~767-7054~~.

20 3 33

Lettlands dövas förening

Bakgrund

Sommaren 1990 höll den Europeiska dövfederationen en kongress i Budapest. På den beslutades att vi i Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) ska hjälpa de döva i Lettland att organisera sig och verka för sina intressen. Samtidigt beslutades att våra finska respektive norska kolleger ska ge motsvarande stöd till de döva i Estland respektive Litauen. Det fastslogs att hjälpen i görligaste mån ska vara hjälp till självhjälp. Ett stöd på Balternas egna villkor. Senare det året tillsattes en arbetsgrupp i SDR som ansvarig för arbetet från vårt håll. Vi i arbetsgruppen började ta de första trevande kontakterna med döva personer i Lettland, som vi oftast hittade mer eller mindre slumpartat via olika kanaler i Lettland och genom letter i Sverige och Tyskland. Sakta växte en kärntrupp fram i Riga och Jurmala. Dessa personer kom att utgöra huvuddelen av dem som 1993 bildade Lettlands Dövas Förening, med lettisk förkortning LkP. Det var inte särskilt många som deltog på grundningskongressen och drabbades av det tal på usel lettiska som jag försökte hålla på SDRs vägnar. Men bildandet av LkP var en milstolpe i såväl den lettiska handikapprörelsens som i den globala dövrörelsens historia.

Historik

Så vitt LkP-arna vet, har det aldrig tidigare funnits någon organisering av döva i Lettland. Vissa trevande försök gjordes under början av självständighetstiden, men utan någon egentlig framgång. LkP håller nu på att försöka forska i varför dessa försök misslyckades och om de dövas i Lettland i alla avseenden tysta historia. Under ockupationstiden hörde de handikappade av alla slag, framför allt de mentalsjuka och förståndshandikappade till de grupper som hade det allra sämst i samhället. Dessa - och många andra - lämnades att överleva på egen hand så gott de kunde. Någon ljusning värd namnet skedde inte under slutet av Sovjettiden. Det som fanns när den nya självständighetstiden började var cirka 26000 döva och en internatskola i Valmiera med omkring 700 elever i åldern 7-16 år. I början fanns ett samhälle med väldigt små kunskaper om dövhet och andra handikapp bland såväl myndigheter som politiker och allmänhet, samt attityder och fördomar som var och är en naturlig avspegling av okunskapen.

När jag återberättat vad jag hört om läget för de döva i dagens och -70 till -80 talens Lettland för veteraner i SDR har kommentaren ofta blivit: "Så var det i Sverige på 1930 talet". Och har Sverige kunnat utvecklas till ett av de bättre länderna i världen för döva kan självklart också tillvaron för de döva i Lettland förbättras.

Situationen för de döva i dagens Lettland

Huvudproblemen för de döva i dagens Lettland, förutom LkPs litenhet och bristande resurser som jag återkommer till strax, är av två slag: dels landets ekonomiska problem och de små resurser som finns att satsa på handikappade: dels okunskapen om vad handikapp är på alla nivåer i det lettiska samhället. Ett exempel på det är den förre "sakkunnige i handikappfrågor" vid socialministeriet. När en grupp från LkP och SDR träffade honom i våras fick han frågan hur många döva det finns i Lettland. "Jag vet inte" svarade han. Jag är inte nöjd med det svaret på min fråga utan undrade om han inte hört talas om den tumregel som säger att cirka 1% av ett lands befolkning är döv.

Han blev något generad tackade för upplysningen och påskyndade avslutandet av vårt besök. Javisst så okunniga personer i ansvarig ställning finns det tyvärr i Sverige också, men inte lika ofta som i Lettland och många andra länder. Någon patentlösning på hur denna okunskap och negativa attityder ska kunna ändras finns inte. Det kommer att ta lång tid och måste ta lång tid. Förresten hur mycket vet du om dövhet? Självs visste jag så gott som ingenting innan jag flyttade in i en familj med ett dövt barn för 8 år sedan.

LkP och i framtiden

Om bildandet av LkP 1993 var den hittills viktigaste händelsen för de döva i Lettland var nästa steg när första numret av LkPs tidning "vi döva kom ut i november förra året. Efter en lång tid av förberedelser hölls en presskonferens där två av de större dagstidningarna, Diena och Rigas Balss samt veckotidningen The Baltic Times var representerade.

Dessvärre har de inte skrivit något om LkP. Däremot gjorde en lokalradiostation i Riga en intervju med LkPs ordförande. Förutom att stärka sig organisatoriskt genom att bygga upp fler lokalavdelningar än de som nu finns (RIGA, Jurmala och Valmiera) och att utveckla tidningen är LkPs viktigaste uppgift att göra sig känt dels bland de döva i landet som ofta lever isolerade från och utan kännedom om varandra.

Från SDRs sida handlar det om två saker: att ge den hjälp LkP vill ha ekonomiskt, praktiskt och erfarenhetsmässigt, dels att tillsammans med LkP och lettisk svensktalande lingvister börja utarbeta ett nationellt teckenspråk. Nu talar de ett teckenspråk som de själva skapat för att kunna kommunicera med varandra, ett språk som enligt min bedömning fungerar väl, inte minst tack vare de dövas uppövade förmåga att förstå gester, mimik och annat kroppsspråk.

Trots alla svårigheter ser LkP-arna själva ljuset på sin framtid. Det finns som jag ser det till stor del bland eleverna i internatskolan i Valmiera. Om kontakten mellan klass där ock en på Manillaskolan ska min dotter berätta nedan.

Hej !

Kan du inte skriva lite om din klass och era brevvänner i Valmiera? Frågade pappa mig en dag. Ok det kan jag väl, tecknade jag. Det jag skrev då hamnade ihop med hans sidor i röran på skrivbordet på hans jobb. Och där är det RÖRIGT. Så nu skriver vi om alltihop.

Till saken!

Det började en regnig sommar 1996. Pappa och jag besökte de dövas internatskola i Valmiera. Vi träffade rektorn, en lärare och några av de äldre eleverna. Tyvärr var rektorn en sån där gumma som inte vågar låta barnen säga emot. Så pappa smugglade en lapp till en av eleverna och föreslog att vi skulle träffas på stan dagen därefter. Utan rektor.... Vi gjorde det. Sen började hon, Ieva och jag brevväxla på en blandning av knackig engelska och pappas sämre lettiska. Ieva undrade om det inte fanns någon klass på Manilla som ville brevväxla och helst träffa hennes klass, en nia. Så jag tog upp det på en lektion. Vår fröken gillade idén, en del klasskompisar också (nu alla). så vi satte igång. Det är jobbigt ibland när vi inte har något språk som funkar bra nog men också väldigt kul. Vi lär oss mycket om varandra. Nu håller vi på och samlar in pengar till en klassresa till Valmiera i vår. Vi hoppas få råd att vara där en vecka och kunna bo på deras skola. Jag har aldrig lärt mig så mycket i skolan som genom den här brevväxlingen. Nånting sånt här borde man göra i alla skolor tycker jag.

Lisa Broman

